

K , dnia 22 czerwca 2015 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący: E S.A. w upadłości
likwidacyjnej
z siedzibą w K
na rzecz którego działa Syndyk Masy Upadłości
E S.A. w upadłości
likwidacyjnej, ul. ,
K
NIP: , KRS:
reprezentowany przez:
radcę prawnego Katarzynę Kazanecką
wpisaną na listę radców prawnych prowadzoną przez
Okręgową Izbę Radców Prawnych
w Katowicach
pod nr KT 3157
adres do doręczeń:
ul. ,
K

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając w imieniu Skarżącego, którego pełnomocnictwo załączam, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, składam skargę konstytucyjną w sprawie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych, na podstawie których Sąd Rejonowy w K , Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R M w postanowieniu z dnia : marca 2015 r. o sygn. akt:

ostatecznie orzekł o konstytucyjnych prawach i obowiązkach Skarżącego;

i wnoszę o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny że:

art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) jest niezgodny z art. 21 ust.1 i ust.2 i art.64 ust.1, ust.2 i ust.3 w zw. z art. 31 ust.3, art. 20 w zw. z art. 22 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Nadto wnoszę o zwrot kosztów postępowania na rzecz skarżącej – odpowiednio do treści art.24 ust.2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym.

Określenie podstaw skargi konstytucyjnej

1.1. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym.

1) Zdaniem Skarżącego, postanowienie Sądu Rejonowego _____ w K _____, Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R _____ M _____ z dnia _____ marca 2015 r. o sygn. akt: _____ wydane w sprawie z wniosku Syndyka Masy Upadłości E _____ S.A. w upadłości likwidacyjnej w K _____ o zwrot kwot wpłaconych do depozytu sądowego, naruszyło prawa i wolności konstytucyjne wynikające z powołanych wyżej przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2) Z wydaniem postanowienia Sądu Rejonowego _____ w K _____, Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R _____ M _____ z dnia _____ marca 2015 r. o sygn. akt: _____, Skarżący łączy naruszenie prawa do ochrony własności (art. 21 ust.1 i ust.2 i art.64 ust.1, ust.2 i ust.3 w zw. z art. 31 ust.3 Konstytucji RP), prawa do wolności działalności gospodarczej (art. 20 w zw. z art. 22 Konstytucji RP) oraz zasady określoności

przepisów stanowiącej element zasady poprawnej legislacji wywodzonej z zawartej w art. 2 zasady państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP).

3) Zastosowanie przez Sąd Rejonowy w K , Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R M art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i Naprawcze w związku z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych spowodowało oddalenie wniosku Syndyka Masy Upadłości E S.A. w upadłości likwidacyjnej w K z dnia marca 2015r. o zwrot kwoty wpłaconej do depozytu sądowego w dniu lutego 2015r. tj. kwoty zł wpłaconej na podstawie art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze. Takie działanie Sądu Rejonowego w K , Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R M spowodowało, że orzeczenie naruszyło prawa i wolności określone w Konstytucji RP, t.j.:

- a) prawo do ochrony własności określone w art. 21 ust.1 i ust.2 i art.64 ust.1, ust.2 i ust.3 w zw. z art. 31 ust.3 Konstytucji RP, poprzez ograniczenie przysługującemu adresatowi normy prawa własności w sposób naruszający istotę tego prawa, tj. ograniczenie prawa do swobodnego korzystania ze swojego majątku (środków pieniężnych wchodzącymi do masy upadłości oraz kwot pieniężnych uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo) poprzez nałożenie na niego obowiązku złożenia tych sum, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu do depozytu sądowego i jednocześnie uprawnienia Ministra Finansów do czasowego zarządzania tymi środkami w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa oraz ograniczenie prawa do uzyskiwania pożytków wynikających z posiadania wskazanych sum (prawa do uzyskania środków pieniężnych stanowiących oprocentowanie sum zdeponowanych w banku wobec braku możliwości wpłacania środków pieniężnych na rachunki bankowe znajdujące się w komercyjnych bankach), przy czym ograniczenie to nie znajduje uzasadnienia w świetle zasady proporcjonalności (zakaz nadmiernej ingerencji); a nadto naruszenie zasady równej ochrony własności dla wszystkich podmiotów, wobec zróżnicowania ochrony prawnej własności podmiotów znajdujących się w stanie upadłości wobec ochrony przysługującej innym podmiotom.

- b) zasadę wolności działalności gospodarczej określoną w art. 20 w zw. z art. 22 Konstytucji RP poprzez pozbawienie adresata normy, który ma obowiązek złożyć do depozytu sądowego sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, wynikającego z art. 312 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze prawa do dalszego prowadzenia za zgodą sędziego komisarza przedsiębiorstwa upadłego, co w efekcie prowadzi do naruszenia ważnego interesu publicznego w postaci ochrony wolności i praw innych osób, tj. wierzycieli upadłego i upadłego.
- c) zasadę określoności przepisów stanowiącą element zasady poprawnej legislacji wywodzoną z wynikającej z art. 2 zasady państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) poprzez posłużenie się przez prawodawcę w treści art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze nieprecyzyjnym i niejasnym pojęciem „natychmiastowe wydanie”, czego następstwem jest to, że adresat normy nie jest w stanie jednoznacznie ustalić jakim podlega ograniczeniom, a nadto poprzez takie skonstruowanie norm, iż prawodawca zaniechał w ogóle wprowadzenia regulacji wskazującej w jaki sposób środki pieniężne złożone do depozytu sądowego mają być zwracane do masy upadłości.

4) Od postanowienia Sądu Rejonowego _____ w K _____, Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R _____ M _____ z dnia _____ marca 2015 r. o sygn. akt: _____ nie przysługuje żaden środek odwoławczy. Postanowienie to jest prawomocne i nie podlega zaskarżeniu. Ustawa – Prawo upadłościowe i naprawcze (dalej: PUiN) nie przewiduje zażalenia na postanowienie Sędziego – komisarza w przedmiocie odmowy zwrotu kwoty wpłaconej do depozytu sądowego na podstawie art. 227 PUiN. Również przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują zażalenia na odmowę wydania przedmiotu z depozytu sądowego. Skarżący złożył zażalenie na ww. postanowienie Sądu Rejonowego _____ w K _____ z dnia _____ marca 2015 r. lecz zostało ono odrzucone na mocy postanowienia Sądu Rejonowego _____ w K _____ z dnia _____ kwietnia 2015 r. Podstawą takiego rozstrzygnięcia Sądu była niedopuszczalność zażalenia. Wyczerpano zatem

zwyczajne środki zaskarżenia przewidziane w stosownych przepisach proceduralnych.

5) Orzeczenie kończące postępowanie w sprawie będącej podstawą skargi konstytucyjnej zostało doręczone skarżącemu w dniu 23 marca 2015 r.

6) Przepis art. 227 PUiN w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stanowił podstawę do wydania zaskarżonego orzeczenia. Wskazane przepisy stanowiły podstawę prawną do złożenia przez Skarżącego kwoty zł do depozytu sądowego w dniu lutego 2015 r. Wskazać należy, że w przepisach ustawy PUiN nie została w ogóle przewidziana procedura postępowania w sprawach dotyczących wypłacania kwot wpłaconych przez Syndyka do depozytu sądowego na podstawie art. 227 PUiN. Nie zostały tym samym przewidziane również przesłanki do oddalenia wniosków Syndyka w tym zakresie. We wniosku o zwrot kwot wpłaconych do depozytu sądowego Skarżący wskazał na niekonstytucyjność przepisów stanowiących podstawę złożenia przez Syndyka ww. kwoty do depozytu sądowego. Wniosek ten został jednak na mocy zaskarżonego postanowienia oddalony. Tym samym przepis art. 227 PUiN stanowił podstawę do wydania zaskarżonego orzeczenia.

UZASADNIENIE

Wątpliwości co do konstytucyjności art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) skarżący powziął w związku z zaistnieniem następującego stanu faktycznego.

Dnia stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w K Wydział X Gospodarczy ogłosił upadłość z możliwością zawarcia układu spółki E S.A w K Jednocześnie Sąd wyznaczył nadzorcę sądowego w osobie Pana M K (odpis postanowienia Sądu Rejonowego w K Wydział X Gospodarczy o ogłoszeniu upadłości z dnia stycznia 2013r.)

W dniu czerwca 2013 r. uchylony został zarząd własny upadłego, który był sprawowany jednoosobowo przez Pana P S , a także odwołany został nadzorca sądowy w osobie Pana M K oraz ustanowiony został zarządca w osobie Pana

M M (odpis postanowienia Sądu Rejonowego w K Wydział X Gospodarczy z dnia czerwca 2013 r.). Następnie w dniu sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w K Wydział X Gospodarczy zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego upadłego E S.A. w upadłości układowej na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego (sygn. akt). W ogłoszonym postępowaniu upadłościowym syndykiem masy upadłości został wyznaczony M M (odpis postanowienia Sądu Rejonowego w K Wydział X Gospodarczy z dnia sierpnia 2013 r. (sygn. akt). W dniu lutego 2015 r. Syndyk Masy Upadłości E S.A. w upadłości likwidacyjnej w K (dalej: Syndyk) wpłacił do depozytu sądowego kwotę zł zgodnie z nową treścią art. 227 PUiN.

Następnie dnia marca 2015 r. Syndyk złożył wniosek do Sędziego Komisarza postępowania upadłościowego E S.A. w upadłości likwidacyjnej w K o zwrot kwoty wpłaconej do depozytu sądowego w dniu lutego 2015 r. W uzasadnieniu swojego wniosku Syndyk wskazał na niekonstytucyjność przepisów stanowiących podstawę złożenia przez niego ww. kwoty do depozytu sądowego. Wniosek ten został jednak oddalony na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w K , Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R M z dnia marca 2015 r. Syndyk złożył zażalenie na ww. postanowienie Sądu Rejonowego w K z dnia marca 2015 r. lecz zostało ono odrzucone na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w K z dnia kwietnia 2015 r. Podstawą takiego rozstrzygnięcia Sądu była niedopuszczalność zażalenia.

Od postanowienia Sądu Rejonowego w K , Wydział X Gospodarczy w składzie Sędziego Komisarza SSR R M z dnia marca 2015 r. o sygn. akt: nie przysługuje żaden środek odwoławczy. Postanowienie to jest prawomocne i nie podlega zaskarżeniu. Ma ono zatem charakter ostateczny.

Postanowienie kończące postępowanie w sprawie będącej podstawą skargi konstytucyjnej zostało doręczone skarżącemu w dniu 23 marca 2015 r.

Stan prawny

Art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze został

zmieniony ustawą z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz . 1626). Zmiana miała związek z nowelizacją ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z tą zmianą sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk ma obowiązek składać do depozytu sądowego. Przed nowelizacją ww. sumy składane były na oprocentowany rachunek bankowy lub na sądowy rachunek depozytowy. Syndyk miał wybór w tym zakresie, przy czym w praktyce sumy pieniężne były składane prawie zawsze na oprocentowany rachunek bankowy, bowiem było to korzystniejsze dla masy upadłości, o czym będzie mowa poniżej. Zmiana weszła w życie 1 stycznia 2015 r.

Na podstawie ww. ustawy nowelizującej, w ustawie o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. dokonano również zmiany polegającej m.in. na dodaniu po art. 83, art. 83a zgodnie z którym Minister Finansów otworzył w Banku Gospodarstwa Krajowego rachunki bankowe, na których przechowywane są pieniądze przyjęte do depozytu sądowego lub składane na tych rachunkach na podstawie odrębnych przepisów (rachunki depozytowe Ministra Finansów). Zgodnie z ust. 2 tego artykułu, Minister Finansów jest upoważniony do czasowego zarządzania, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach depozytowych Ministra Finansów z obowiązkiem ich zwrotu na każde żądanie wraz z należnymi odsetkami. W ust. 3 tego artykułu z kolei wskazano, że środki złożone na rachunkach depozytowych Ministra Finansów są oprocentowane w wysokości: stopy depozytowej Narodowego Banku Polskiego - w przypadku środków zgromadzonych w złotych lub oprocentowania wkładów wypłacanych w danej walucie na każde żądanie przez Bank Gospodarstwa Krajowego - w przypadku środków zgromadzonych w walutach obcych.

W treści uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej (druk nr 2509) *expressis verbis* wskazano, że przyznanie Ministrowi Finansów możliwości czasowego zarządzania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach depozytowych Ministra Finansów ma na celu zmniejszenie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, a przez to obniżenie poziomu długu publicznego i minimalizowania kosztów jego obsługi (s.4-5 uzasadnienia).

Skarżący wskazuje następujące wzorce kontroli mające w jego ocenie zastosowanie

w sprawie niniejszej skargi oraz w następujący sposób uzasadnia naruszenie praw i wolności obywatelskich.

Zdaniem skarżącego art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.), który nakłada na syndyka obowiązek złożenia do depozytu sądowego sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości oraz sum uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają one natychmiastowemu wydaniu, jednocześnie uprawniając Ministra Finansów do czasowego zarządzania tymi środkami, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa oraz ustalając oprocentowanie tych środków w wysokości określonej w art.83 a ust.3 ustawy o finansach publicznych jest niekonstytucyjny.

Stoi on w sprzeczności:

- z prawem do ochrony własności, o którym stanowi art. 21 ust.1 i ust.2 i art. 64 ust.1, ust.2 i ust.3 Konstytucji, wprowadzając ograniczenia, które godzą w istotę wolności i prawa i naruszają zasadę proporcjonalności (art.31 ust.3 Konstytucji RP);

- zasadą wolności działalności gospodarczej, o której stanowi art. 20 Konstytucji, przy czym ograniczenia wolności działalności gospodarczej nie można uzasadnić ważnym interesem publicznym (art. 22 Konstytucji RP);

- zasadą określoności przepisów stanowiącej element zasady poprawnej legislacji wywodzonej z zawartej w art. 2 zasady państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP).

I. Z art. 64 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że każdy ma prawo do własności; z kolei ust. 2 art. 64 Konstytucji RP wyraża ogólną zasadę ochrony prawa własności, wskazując, iż własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Ponadto własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności (art. 64 ust.3 Konstytucji RP). Powiązanie tych konstytucyjnych regulacji z treścią art. 20 Konstytucji RP wskazującego własność prywatną jako podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej pozwala na stwierdzenie, iż ochrona prawa własności ma znaczenie ustrojowe. Ten ustrojowy charakter instytucji prawa własności nie

oznacza oczywiście, iż nie są dopuszczalne ograniczenia tego prawa. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wskazywał, że prawo własności nie może być traktowane jako *ius infinitum* (przykładowo wyrok z dnia 21 stycznia 1999 r., sygn. akt P. 2/98, OTK 1999 r, Nr 1, poz. 2). Nie wynika jednak z kolei z tego stwierdzenia, iż wszelkie ustawowe ograniczenia prawa własności są dopuszczalne. Prawo własności może podlegać ograniczeniu, lecz tylko wówczas, gdy spełnione zostały wymienione w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP łączne przesłanki dopuszczalności ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw. Przesłankami tymi są : ustawowa forma ograniczenia, istnienie konieczności wprowadzenia ograniczenia, funkcjonalny związek ograniczenia z realizacją wskazanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP wartości, a także zakaz naruszania istoty danego prawa lub wolności.

Mocą art. 227 PUiN prawodawca nałożył na określony podmiot znajdujący się w stanie upadłości (w tym m.in. na Skarżącego), obowiązek złożenia kwot wchodzących do masy upadłości do depozytu sądowego prowadzonego przez Ministra Finansów. Tym samym pozbawił tę grupę podmiotów prawa do swobodnego korzystania ze swojego majątku (środków pieniężnych wchodzącymi do masy upadłości oraz kwot pieniężnych uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo). Nadto na mocy art. 83 a ust.2 ustawy o finansach publicznych upoważnił Ministra Finansów do czasowego zarządzania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach depozytowych, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa. Wprawdzie środki złożone na rachunkach depozytowych Ministra Finansów są oprocentowane, jednakże tylko w wysokości stopy depozytowej Narodowego Banku Polskiego, która od dnia 5 marca 2015r. wynosi jedynie 0,5 procent. Jest to więc oprocentowanie dużo niższe od możliwego do uzyskania w komercyjnych bankach, które może wynosić nawet 4 % w odniesieniu do lokat długoterminowych (art. 83 a ust.3 ustawy o finansach publicznych).

Ocena konstytucyjnej dopuszczalności ustawowego ograniczenia prawa własności i innych praw majątkowych musi zarówno uwzględniać wymagania przewidziane w art. 64 ust. 3 Konstytucji jak i opierać się na skonfrontowaniu danej regulacji z przesłankami konstruującymi ogólną zasadę wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W omawianej sprawie niewątpliwie spełniona została formalna przesłanka ograniczenia konstytucyjnego prawa polegająca na zachowaniu ustawowej formy ograniczenia. Zachodzi natomiast potrzeba ustalenia poprzez odwołanie się do zasady proporcjonalności, czy użyte

ograniczenia prawne do swobodnego korzystania ze swego majątku nie naruszają istoty prawa własności, czy były one konieczne oraz czy nie są nadmiernie uciążliwe i czy pozostają we właściwej proporcji do zamierzonych rezultatów.

Art. 227 PUiN “w sposób niezwykle głęboki” ingeruje w treść konstytucyjnie chronionego prawa obywatelskiego, jakim jest prawo własności (art. 64 Konstytucji). Nowelizacja przepisu art. 227 PUiN w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych w ocenie skarżącego narusza istotę prawa własności.

Skarżący ma świadomość tego, że pojęcie „istoty” prawa podmiotowego, a w szczególności „istoty” prawa własności może rodzić pewne trudności. Odnośnie prawa własności nie ma jednakże wątpliwości co do tego, iż możliwość rozporządzania (dysponowania) przedmiotem własności jest jednym z najważniejszych i fundamentalnych elementów prawa własności. Kwestionowane przepisy pozbawiły podmioty znajdujące się w stanie upadłości (w tym Skarżącego) prawa do swobodnego korzystania (dysponowania) z sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości. Znacząco została również ograniczona możliwość pobierania pożytków wynikających z posiadania wskazanych sum. Fundusze masy upadłości zostały istotnie uszczuplone poprzez brak możliwości uzyskiwania kwot z tytułu odsetek od sum zdeponowanych w banku. Należy przy tym mieć na uwadze przepis art. 61 PUiN, zgodnie z którym, z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego. Ponadto zgodnie z 2 ust. 1 PUiN postępowanie upadłościowe należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu. Tymczasem zmiana zaskarżonego przepisu, ograniczając fundusze masy upadłości, prowadzi *de facto* do ograniczenia możliwości zaspokojenia wierzycieli upadłego. Środki masy upadłości, uszczuplone na mocy wskazanego przepisu, mogłyby służyć zaspokojeniu wierzycieli upadłego. Jednakże zupełnie bezpodstawnie i bez słowa uzasadnienia środki te, należące przecież do prywatnych podmiotów, zostały przeznaczone na sfinansowanie długu publicznego. Tym samym wierzyciele upadłego zostali pozbawieni możliwości zaspokojenia swoich wierzytelności w jak najwyższym stopniu. Należy mieć również na uwadze fakt, że po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego, środki zgromadzone na rachunkach bankowych przypadają upadłemu. Tak więc wprowadzona regulacja może również doprowadzić do istotnego uszczuplenia majątku upadłego pozostałego po podziale.

Zdaniem Skarżącego tym samym został „przetrącony” pewien nienaruszalny rdzeń prawa własności w postaci pozbawienia podmiotów znajdujących się w stanie w stanie upadłości (w tym Skarżącego) uprawnienia do swobodnego korzystania z sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości, które to ograniczenie dotyczy podstawowych uprawnień składających się na treść prawa własności i uniemożliwia realizowanie podstawowych funkcji, jaką to prawo ma spełniać w porządku prawnym, opartym na założeniach wskazanych w art. 20 i 21 ustawy zasadniczej

Skarżący wyraża pogląd, iż zakwestionowany przepis jest czymś więcej niż tylko ograniczeniem prawa własności. Należy pamiętać, że Minister Finansów jest upoważniony do czasowego zarządzania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach depozytowych, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa. Tym samym, nałożenie na określony podmiot znajdujący się w stanie upadłości (w tym m.in. na Skarżącego), obowiązku złożenia kwot wchodzących do masy upadłości do depozytu sądowego prowadzonego przez Ministra Finansów, prowadzi *de facto* do przeniesienia własności środków pieniężnych na rzecz Skarbu Państwa a jednocześnie do pozbawienia tego podmiotu prawa własności wskazanych środków pieniężnych. Oznacza to, że nowe przepisy przewidują w istocie przymusowe wywłaszczenie podmiotów prywatnych na rzecz Skarbu Państwa (podmiotów znajdujących się w stanie upadłości). Przy czym wywłaszczenie to jest sprzeczne z art. 21 ust. 2 Konstytucji, gdyż następuje bez odszkodowania. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w literaturze, przytoczyć można m.in. artykuł J.Jastrzębskiej i Ł.Mrza, którzy *expressis verbis* stwierdzili, iż „*nowe przepisy przewidują w istocie przymusowe wywłaszczenie podmiotów prywatnych na rzecz Skarbu państwa tylko dlatego, że znajdują się one w stanie upadłości. Wywłaszczenie to jest sprzeczne z art. 21ust.2 Konstytucji RP, gdyż następuje bez jakiegokolwiek odszkodowania.*” (Jastrzębska Joanna, Mróz Łukasz, Syndyk skazany na depozyt, artykuł Rzeczposp. PCD.2015.2.3).

Skarżący wskazuje nadto, że kwestionowane przepisy budzą również zasadnicze wątpliwości w przedmiocie zgodności z art.64 ust.2 ustawy zasadniczej, zgodnie z którym własność i inne prawa majątkowe podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

Jak już wskazano wyżej, w wyniku wprowadzonej nowelizacji Skarżący został pozbawiony prawa do swobodnego korzystania ze swojego majątku (środkami pieniężnymi wchodzącymi do masy upadłości oraz kwotami pieniężnymi uzyskanymi ze zbycia rzeczy i praw obciążonych

rzeczowo) oraz prawa do uzyskania środków pieniężnych stanowiących oprocentowanie sum zdeponowanych w komercyjnych bankach (wobec braku możliwości wpłacania środków pieniężnych na rachunki bankowe znajdujące się w tych bankach). Przesłanką do pozbawienia wymienionych praw jest jedynie fakt prowadzenia w odniesieniu do Skarżącego postępowania upadłościowego. W świetle art.64 ust.2 ustawy zasadniczej, żadną miarą nie może zostać uznane za konstytucyjne zróżnicowanie i niekorzystne ukształtowanie sytuacji prawnej podmiotów (w tym Skarżącego) w zakresie ochrony prawa własności, ze względu na fakt, że niektóre z nich znajdują się w trudnej sytuacji finansowej i tym samym postawione zostały w stan upadłości. Nie istnieje żadne uzasadnienie traktowania w sposób gorszy podmiotów, które i tak znajdują się już w trudnej sytuacji finansowej. Należy również mieć na uwadze, że naruszenie zasady wyrażonej w art. 64 ust. 2 Konstytucji RP w odniesieniu do podmiotów znajdujących się w stanie upadłości, wiąże się również pośrednio z naruszeniem tej zasady w stosunku do ich wierzycieli. Jeżeli bowiem fundusze masy upadłości zostaną ograniczone, wówczas wierzyciele upadłego zostaną zaspokojeni w mniejszym stopniu.

Konstatując, w ocenie Skarżącego, brak jest przesłanek uzasadniających nierówne traktowanie własności podmiotów znajdujących się w stanie upadłości, jedynie z tego powodu, że znalazły się one właśnie w tym stanie. Trudno jest doszukać się przyczyn, z powodu których ustawodawca gorzej potraktował podmioty znajdujące się w bardzo trudnej sytuacji finansowej od tych, które tą sytuację mają dobrą i są w stanie normalnie funkcjonować na rynku. Zdaniem Skarżącego, tak daleko idące zróżnicowanie ochrony prawnej, będące odstępstwem od zasady wyrażonej w art.64 ust.2 Konstytucji RP, nie znajduje uzasadnienia w świetle wartości podlegających konstytucyjnej ochronie.

Na marginesie zwrócić należy uwagę na to, iż także Narodowy Bank Polski (NBP) oraz Związek Banków Polskich (ZBP) zwróciły uwagę na wątpliwości w zakresie zgodności z konstytucją znowelizowanego przepisu art. 227 PUiN. Wskazane podmioty zgłaszając zastrzeżenia, co do obowiązku przechowywania pieniędzy przyjętych do depozytu sądowego na rachunkach depozytowych Ministra Finansów oraz możliwości stosowania ustawy o finansach publicznych do środków pieniężnych złożonych do depozytu sądowego, które nie mają charakteru środków publicznych i nie stanowią dochodów ani przychodów sądów, wyraźnie wskazały na potencjalne naruszenie konstytucyjnej zasady równości wszystkich wobec prawa i niedyskryminacji w życiu gospodarczym.

Ograniczenie prawa własności wymaga oceny z punktu widzenia zasady proporcjonalności.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca postępuje w zgodzie z zasadą proporcjonalności, gdy spośród możliwych środków działania wybiera możliwie najmniej uciążliwe dla podmiotów, wobec których mają być one zastosowane lub dolegliwe w stopniu nie większym niż jest niezbędne wobec założonego celu.

Trybunał Konstytucyjny niejednokrotnie wyraził pogląd, iż z zasady proporcjonalności wypływa przyjmowanie danej regulacji tylko wówczas, gdy jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązana oraz nakaz kształtowania danej regulacji w sposób zapewniający osiągnięcie zamierzonych skutków, a także wymóg zachowania proporcji między efektami wprowadzonej regulacji a ciężarami względnie niedogodnościami wynikającymi z niej dla obywateli (*por. orzeczenie z dnia 26.04.1995 r., sygn. akt K 11/94, OTK 1995, cz I, poz. 12*). Oceniając, czy nastąpiło naruszenie zasady proporcjonalności Trybunał Konstytucyjny powinien badać zarzut nierzetelnego, niezrozumiałego intensywnego działania ustawodawcy korzystającego ze swobody regulacyjnej. (*wyrok z dnia 13.03.2007 r., sygn. akt K 8/07, OTK-A 2007, Nr 3, poz. 26*).

Mając na uwadze stanowisko niejednokrotnie przedstawione przez Trybunał Konstytucyjny wskazać należy, iż ustawodawca postępuje w zgodzie z zasadą proporcjonalności (zakazu nadmiernej ingerencji), gdy spośród możliwych środków działania wybiera możliwie najmniej uciążliwe dla podmiotów, wobec których mają być one zastosowane lub dolegliwe w stopniu nie większym niż jest niezbędne wobec założonego celu.

W świetle tak rozumianej zasady proporcjonalności, która ma podstawowe znaczenie z punktu widzenia ograniczeń wolności i praw jednostki, treść art. 227 PUiN w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych pozostaje z nią w sprzeczności.

Na wstępie należy zadać pytanie, realizacji jakich innych konstytucyjnie chronionych wartości ma służyć wprowadzone na mocy zmiany przepisu art. 227 PUiN w zw. z nowo wprowadzonym art. 83 a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. ograniczenie prawa własności. Analiza materiałów legislacyjnych nie pozwala na jednoznaczne odtworzenie motywów wydania zakwestionowanych przepisów. W uzasadnieniu projektu tej ustawy wskazano, iż „*proponuje się przyznanie Ministrowi Finansów możliwości czasowego zarządzania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach depozytowych Ministra Finansów w celu zmniejszenia potrzeb*

pożyczkowych budżetu państwa, a przez to obniżenie poziomu długu publicznego i minimalizowania kosztów jego obsługi". Czy zatem dążenie do zmniejszenia potrzeb pożyczkowych Skarbu Państwa, a przez to obniżenie poziomu długu publicznego i minimalizowanie kosztów jego obsługi, usprawiedliwia wprowadzenie zmian tak dalece niekorzystnych dla podmiotów, które i tak znajdują się już w trudnej sytuacji finansowej. Działanie ustawodawcy w tym przypadku jest nieuzasadnione i nadmiernie uciążliwe dla podmiotów, których dotyczy zmiana. O ile tego typu rozwiązanie, polegające na obowiązku umieszczania środków pieniężnych w depozycie prowadzonym przez Ministra Finansów, może mieć pewnie uzasadnienie w odniesieniu do państwowych osób prawnych i jednostek sektora finansów publicznych, o tyle nie znajduje ono uzasadnienia w odniesieniu do syndyków zarządzających prywatnymi majątkami. Przy czym w uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, ustawodawca w żaden sposób nie wyjaśnił, dlaczego zdecydował się na finansowanie długu publicznego z prywatnych środków wchodzących do masy upadłości i przeznaczonych zgodnie z art. 61 PUiN przede wszystkim na zaspokojenie wierzycieli.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca postępuje w zgodzie z zasadą proporcjonalności, gdy spośród możliwych środków działania wybiera możliwie najmniej uciążliwe dla podmiotów, wobec których mają być one zastosowane lub dolegliwe w stopniu nie większym niż to jest niezbędne wobec założonego celu. Zdaniem Skarżącego kwestionowane przepisy realizując cele w postaci bieżących, przejściowych potrzeb pożyczkowych państwa w sposób nieproporcjonalny naruszają prawo własności osoby prywatnej, które we współczesnych systemach prawnych zaliczane jest do podstawowych praw jednostki, podlegających konstytucyjnej ochronie (pośrednio także prawa wierzycieli podmiotu znajdującego się w stanie upadłości).

Naruszenie zasady proporcjonalności przejawia się także, jak uprzednio wskazano, w sposobie ustalenia przez prawodawcę oprocentowania środków stanowiących własność podmiotu znajdującego się w stanie upadłości złożonych na rachunkach depozytowych Ministra Finansów.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 335 PUiN, fundusze masy upadłości obejmują sumy uzyskane z likwidacji masy upadłości oraz dochód uzyskany z prowadzenia lub wydzierżawienia przedsiębiorstwa upadłego, **a także odsetki od tych sum zdeponowanych w banku**, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej. Oprocentowanie rachunków bankowych stanowi niebagatelny

dochód masy upadłości, szczególnie w dużych postępowaniach upadłościowych, takich jak postępowanie upadłościowe E S.A. w upadłości likwidacyjnej w K

Odnosząc przedstawione rozważania do sytuacji skarżącego, tytułem przykładu należy wskazać, że Syndyk wpłacił dotychczas do depozytu sądowego na podstawie art. 227 PUiN kwotę zł w dniu lutego 2015 r. Jeżeli środki te zostałyby umieszczone na oprocentowanym rachunku bankowym, zamiast w depozycie sądowym, uwzględniając stopę procentową na rachunku bankowym w wysokości 3,5 %, wówczas na dzień 31 maja 2015 roku do masy upadłości wpłynęłaby kwota zł. Natomiast w sytuacji umieszczenia ww. kwoty na rachunku depozytowym Sądu, Skarżący może otrzymać jedynie kwotę zł. Strata masy upadłości wynosi więc w tym przypadku zł. W stosunku rocznym Skarżący otrzymałby kwotę zł tytułem odsetek (jeżeli złożyłby wskazaną kwotę zł na rachunek bankowy), natomiast mając na uwadze złożenie ww. kwoty do depozytu sądowego, Skarżący otrzyma jedynie kwotę zł. Strata wynosi więc zł. Co więcej, wskazać należy, że Syndyk ma obowiązek złożyć do depozytu sądowego również dalsze środki pieniężne uzyskane m.in. z likwidacji masy upadłości. W związku z tym, w najbliższym czasie Syndyk będzie miał obowiązek wpłacić do depozytu kwotę zł. W stosunku rocznym od tej kwoty Skarżący otrzymałby zł tytułem odsetek (w przypadku wpłacenia jej na oprocentowany rachunek bankowy przy uwzględnieniu stopy procentowej w wysokości 3,5 %), jednakże z depozytu sądowego dostanie co najwyżej kwotę zł. Strata wynosi tutaj aż zł. Jak wynika z powyższego, w związku z nowelizacją art. 227 PUiN, straty Skarżącego są ogromne, co bezpośrednio wpływa na możliwość zaspokojenia wierzycieli w prowadzonym postępowaniu upadłościowym.

Na marginesie zauważyć należy, że wprawdzie środki złożone na rachunkach depozytowych Ministra Finansów są oprocentowane, jednakże tylko w wysokości stopy depozytowej Narodowego Banku Polskiego, która od dnia 5 marca 2015r. wynosi jedynie 0,5 procent. Jest to więc oprocentowanie dużo niższe od możliwego do uzyskania w komercyjnych bankach, które może wynosić nawet 4 % w odniesieniu do lokat długoterminowych. Wskazać należy, że stopa depozytowa może być nawet ujemna. W 2014 roku Europejski Bank Centralny wprowadził ujemną stopę depozytową, która w czerwcu 2014 r. wyniosła -0,10 %, podobnie Szwajcarski Bank Narodowy wprowadził ujemną stopę depozytową w wysokości -0,25 %. Tak więc istnieje potencjalna możliwość wprowadzenia takiej stopy procentowej również przez

Narodowy Bank Polski, tym bardziej, że jej wysokość z roku na rok konsekwentnie maleje. W takiej sytuacji powstaje hipotetyczne pytanie, czy w przypadku wprowadzenia ujemnej stopy depozytowej przez Narodowy Bank Polski będzie ona miała także zastosowanie wobec środków, które syndyk ma obowiązek wpłacić do depozytu sądowego na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Uszczerbek majątkowy właściciela środków, a pośrednio także jego wierzycieli może się zatem zwiększać, w zależności od zmian wysokości stopy depozytowej Narodowego Banku Polskiego. Okoliczność ta łączy się z obowiązkiem złożenia przez syndyka do depozytu sądowego sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości oraz sum uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo.

Na koniec tej części rozważań zwrócić należy uwagę na to, że podstawowym celem, które winien realizować art. 227 PUiN winna być ochrona uzyskanych w toku postępowania upadłościowego kwot pieniężnych oraz ich wartości. Art.227 PUiN przed zmianą, uprawniając syndyka do dokonania wyboru, czy kwoty te będzie składał na oprocentowany rachunek bankowy, czy też na sądowy rachunek depozytowy, pozwalał na osiągnięcie celu tego przepisu, bez sięgania do tak radykalnych rozwiązań, jak obecnie przyjęte, które w istocie prowadzą do wyłączenia podmiotu znajdującego się w upadłości na rzecz Skarbu Państwa. Tymczasem bezpośredni efekt obecnie przyjętej regulacji jest odwrotny od tego, który winien być zamierzony, gdyż wartość pieniędzy uzyskanych w postępowaniu upadłościowym oprocentowana w wysokości określonej w art. 83 a ust.3 ustawy o finansach publicznych zamiast rosnąć maleje. Stąd też podporządkowanie się przez syndyka obowiązkowi określonymu w art. 227 PUiN może przynieść podmiotowi znajdującemu się w upadłości i jego wierzycielom straty. Dlatego też brak jest właściwej proporcji pomiędzy treścią art. 227 PUiN w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych, a celami, które powinny realizować nowo wprowadzone przepisy (jeżeli można je w ogóle zidentyfikować). Istnienie konieczności finansowania długu publicznego nie może usprawiedliwiać tak daleko idącej ingerencji prawodawcy we własność prywatną.

Konkludując, zdaniem Skarżącego przyjęta przez ustawodawcę metoda stanowi zbędną i nieproporcjonalną ingerencję w konstytucyjne prawo do własności zawarte w art.64 ust.1, ust.2 i ust.3 Konstytucji RP. Ponieważ art.21 jest deklaracją zasad ustrojowych i ma bardziej ogólną treść niż art.64, naruszenie art.64 oznacza również automatycznie niezgodność z art.21 ustawy zasadniczej.

II. W ocenie skarżącego obecne brzmienie art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) budzi także zasadnicze wątpliwości w aspekcie konstytucyjnie zagwarantowanej wolności działalności gospodarczej, a tym samym może naruszać dyspozycję art. 20 w zw. z art. 22 ustawy zasadniczej.

Zasada wolności działalności gospodarczej, wyrażona przez prawodawcę w art. 20 i 22 Konstytucji RP obejmuje wolność wyboru działalności gospodarczej oraz wolność wykonywania danej działalności gospodarczej (*Wyrok TK z dnia 26 IV 1999 r., sygn. akt K 33/98, OTK ZU 1999, nr 4, poz.71*). Bez wątpienia wolność działalności przedsiębiorcy stanowi ogólną zasadę konstytucyjną, ma ona jednakże charakter optymalizacyjny (nie ma charakteru absolutnego), przy czym wszelkie jej ograniczenia wymagają kumulatywnego spełnienia określonych przesłanek (*M.Pawełczyk, Zasada wolności gospodarczej [w:] Zasady prawa, red. Cz.Martysz, A.Matan, Z.Tobor, Bydgoszcz-Katowice 2007, s. 188*). Ograniczenia tej wolności są dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny (art. 22 Konstytucji). Nadto ustawodawca nie może ustanawiać ograniczeń przekraczających pewien stopień uciążliwości, zwłaszcza w aspekcie proporcji pomiędzy stopniem naruszenia uprawnień jednostki a rangą interesu publicznego, który ma w ten sposób podlegać ochronie.

Jednym z podstawowych problemów po ogłoszeniu upadłości jest pytanie o prowadzenie na bazie majątku upadłego działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 312 PUiN sędzia komisarz może zezwolić syndykowi na dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa upadłego. Przepis ten stanowi realizację ogólnej zasady zawartej w art. 2 ust. 1 PUiN, zgodnie z którą postępowanie upadłościowe należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu. Z istoty niewypłacalności wprawdzie wynika, że wierzyciele nie mogą być zaspokojeni w całości, prawo upadłościowe jednak powinno stwarzać sprzyjające warunki, by w postępowaniu upadłościowym wierzyciele byli zaspokojeni w jak najwyższym stopniu (*tak: Uzasadnienie projektu ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, s. 5*).

Skutkiem nowelizacji przepisu art. 227 PUiN w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych jest jednakże w praktyce pozbawienie podmiotu znajdującego się w stanie upadłości (w tym Skarżącego) uprawnień, o którym mowa w art. 312 PUiN, a więc

prawa dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa. Skoro ustawodawca na mocy art. 227 PUiN nałożył na syndyka obowiązek złożenia do depozytu sądowego sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości oraz sum uzyskanych ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, pozbawiając podmioty znajdujące się w stanie upadłości (w tym Skarżącego) prawa do swobodnego korzystania (dysponowania) z sum pieniężnych wchodzących do masy upadłości, trudno wskazać w jaki sposób miałyby one prowadzić działalność gospodarczą. Oczywiście jest to, że nie jest możliwe prowadzenie takiej działalności, z którą wiąże się m.in. obowiązek wynagrodzenia pracowników, bez posiadania przynajmniej części środków na rachunku bieżącym. Zauważyć należy ponadto, że znacząco została również ograniczona możliwość pobierania pożytków wynikających z posiadania wskazanych sum pieniężnych.

Wszelkie ograniczenia podmiotowe w sferze działalności gospodarczej, także wówczas, gdy dokonywane są w drodze ustawodawczej, muszą podlegać ocenie w aspekcie ich zgodności z konstytucyjną zasadą wolności gospodarczej, na którą jak wskazano powyżej składa się zasada wolności jej wykonywania. W ocenie Skarżącego za niedopuszczalną w aspekcie realizacji konstytucyjnie chronionych wartości należy uznać sytuację, w której art. 312 PUiN dopuszcza prowadzenie działalności gospodarczej przez podmiot znajdujący się w upadłości (za zgodą sędziego komisarza), natomiast art. 227 PUiN w praktyce jego stosowania musi skutkować zakazem wykonywania tej działalności.

Oczywiście, jest możliwe ograniczenie wolności działalności gospodarczej ze względu na ważny interes publiczny. Do kategorii „interesu publicznego”, który może uzasadnić ograniczenie wolności działalności gospodarczej zaliczyć należy te wartości, które są wskazywane w art. 31 ust. 3 Konstytucji, w tym też ochronę wolności i praw innych osób.

Podstawowym celem ustawy Prawo Upadłościowe i Naprawcze jest właśnie ochrona wolności i praw wierzycieli, których roszczenia winny być zaspokojone w jak najwyższym możliwym stopniu. Tymczasem zmiana zaskarżonego przepisu, uniemożliwiająca w praktyce prowadzenie przez podmiot znajdujący się w upadłości działalności gospodarczej prowadzi *de facto* do ograniczenia możliwości zaspokojenia wierzycieli upadłego. Środki masy upadłości, uszczuplone na mocy wskazanego przepisu, mogłyby służyć ich zaspokojeniu.

Odwołanie się do kategorii interesu publicznego w art. 22 Konstytucji nie oznacza pozostawienia ustawodawcy swobody w określaniu rodzaju chronionego interesu. Przy ustaleniu

jego zawartości muszą być jednak brane pod uwagę inne regulacje konstytucyjne, a także hierarchia wartości wynikająca z koncepcji demokratycznego państwa prawnego. Dopuszczalność ograniczenia wolności gospodarczej rozpatrywać należy zatem z punktu widzenia zasady proporcjonalności, a więc ze względu na ochronę innych wartości konstytucyjnych, a w szczególności bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej oraz wolności i praw innych osób. Te bowiem wartości dookreślają ogólniejsze pojęcie interesu publicznego (*Wyrok TK z dnia 17 grudnia 2003 r., sygn. akt SK 15/02, OTK ZU 2003, nr 9A, poz. 10*).

Tymczasem prawodawca zmieniając art. 227 PUiN oraz dodając do ustawy o finansach publicznych po art. 83, art. 83a kierował się nie wartościami podlegającymi konstytucyjnej ochronie, które wynikają z koncepcji demokratycznego państwa prawnego, lecz bieżącymi potrzebami pożyczkowymi budżetu państwa.

Wyraźnie należy podkreślić, iż prowadzenie działalności gospodarczej przez podmiot znajdujący się w upadłości ma celu ochronę praw innych osób w postaci wierzycieli, która to ochrona niewątpliwie należy do kategorii „interesu publicznego” (*por. np. wyrok TK z 10 października 2001 r., sygn. K 28/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 212*).

Tym samym, w ten sposób rozumiany „interes publiczny” został zupełnie bezpodstawnie i bez słowa uzasadnienia przez prawodawcę naruszony, poprzez przeznaczenie w drodze ustawy środków należących przecież do prywatnych podmiotów i mogących służyć za zezwoleniem sędziego komisarza do dalszego prowadzenia przez syndyka przedsiębiorstwa upadłego na sfinansowanie długu publicznego. Nadmienić należy, że oczywiste jest, iż syndyk w przypadku sprzedaży tego przedsiębiorstwa uzyska korzystniejszą cenę sprzedaży w sytuacji przedsiębiorstwa, które jest w „ruchu”, niż takiego które zostało „wygaszone”. Przeprowadzone postępowania upadłościowe, szeroko opisywane przez środki masowego przekazu w sposób bezsporny tę tezę potwierdzają.

W tym stanie, stwierdzić należy, iż w następstwie wprowadzonych zmian, wierzyciele upadłego zostali pozbawieni możliwości zaspokojenia swoich wierzytelności w jak najwyższym stopniu. Należy mieć również na uwadze fakt, że po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego, środki zgromadzone na rachunkach bankowych przypadają upadłemu. Tak więc wprowadzona regulacja może również doprowadzić do istotnego uszczuplenia majątku upadłego pozostałego po podziale funduszy masy (lub np. doprowadzić do tego, że po podziale

funduszu masy nie zostanie upadłemu już nic). Tym samym naruszony został interes publiczny nie tylko polegający na ochronie praw i wolności wierzycieli, ale i upadłego.

W praktyce wprowadzone zmiany prowadzą zatem do ograniczenia zarówno prawa własności jak i prawa wolności gospodarczej. W ocenie Skarżącego wprowadzone ograniczenia nie zostały uzasadnione żadnym ważnym interesem publicznym (art.22 Konstytucji), trudno bowiem za realizację takiego interesu uznać realizację bieżących potrzeb budżetowych, kosztem ochrony praw osób prywatnych w postaci wierzycieli upadłego i jego samego.

III. W ocenie Skarżącego art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) jest także sprzeczny z zasadą określoności przepisów stanowiącą element zasady poprawnej legislacji wywodzonej z zawartej w art. 2 ustawy zasadniczej klauzuli państwa prawnego.

Wnioskodawca wskazując jako wzorzec kontroli art. 2 Konstytucji RP ma świadomość tego, że zgodnie z linią orzeczniczą Trybunału Konstytucyjnego powołanie art. 2 ustawy zasadniczej jako wzorca kontroli w sprawach zainicjowanych skargą konstytucyjną może nastąpić zupełnie wyjątkowo. Może ona jednakże zostać oparta na zarzucie naruszenia art. 2 Konstytucji w przypadku precyzyjnego określenia, jakie inne prawa i wolności, które wywodzi z treści tego właśnie przepisu, zostały naruszone.

Skarżący jako wzorzec kontroli wskazuje zasadę określoności przepisów, która stanowi standard wynikający z art.2 Konstytucji zasady przyzwoitej legislacji.

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego konsekwentnie prezentowane jest stanowisko, zgodnie z którym z wyrażonej w art. 2 Konstytucji zasady państwa prawnego wynika nakaz przestrzegania przez ustawodawcę zasad poprawnej legislacji. Nakaz ten jest funkcjonalnie związany z zasadami pewności i bezpieczeństwa prawnego oraz ochrony zaufania do państwa i prawa. Zasady poprawnej legislacji stawiają ustawodawcy wymóg określoności przepisów, które muszą być formułowane w sposób poprawny, precyzyjny i jasny. Adresat normy prawnej musi bowiem wiedzieć, jakie zachowanie i z jakich przyczyn ma znaczenie prawne. Tak rozumiana zasada określoności przepisów nierozdzielnie związana z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa, obejmuje wymóg precyzyjnego sformułowania, przepisów pozwalającego na ustalenie ich znaczenia oraz skutków (*przykładowo wyroki TK w*

sprawach z: 10 listopada 1998 r., K. 39/97, OTK ZU nr 6/1998, poz. 99; 17 października 2000 r., SK 5/99, OTK ZU nr 7/2000, poz. 254).

Dla oceny zgodności sformułowania określonego przepisu prawa z wymaganiami poprawnej legislacji istotne są przy tym trzy założenia. Po pierwsze – każdy przepis ograniczający konstytucyjne wolności lub prawa winien być sformułowany w sposób pozwalający jednoznacznie ustalić, kto i w jakiej sytuacji podlega ograniczeniom. Po drugie – przepis ten powinien być na tyle precyzyjny, aby zapewniona była jego jednolita wykładnia i stosowanie. Po trzecie – przepis taki winien być tak ujęty, aby zakres jego zastosowania obejmował tylko te sytuacje, w których działający racjonalnie ustawodawca istotnie zamierzał wprowadzić regulację ograniczającą korzystanie z konstytucyjnych wolności i praw.

Zdaniem Skarżącego art. 227 PUiN jest także sprzeczny z zasadą określoności przepisów stanowiącą element zasady poprawnej legislacji, a tym samym narusza art., 2 Konstytucji RP z dwóch powodów.

Po pierwsze, w art. 227 PUiN mowa jest o obowiązku składania do depozytu sądowego środków, które nie podlegają natychmiastowemu wydaniu. Nie określono natomiast, co kryje się pod pojęciem „natychmiastowe wydanie”. Określenie to jest w takim stopniu niejasne i nieprecyzyjne, iż nie wiadomo tak naprawdę, co ono oznacza. Czy zatem syndyk ma prawo zachować w ogóle jakiekolwiek środki na prowadzenie postępowania upadłościowego np. na kolejne kilka miesięcy (literalnie nie są to bowiem środki podlegające natychmiastowemu wydaniu). Problem ten nie został rozstrzygnięty w procesie stosowania prawa (np. w orzecznictwie Sądu Najwyższego), w istocie jest on bowiem nierozstrzygalny. Ustawodawca nie zwrócił bowiem uwagi na to, że pewna część środków determinowana preliminarzem wydatków musi pozostawać na rachunku bieżącym i umożliwiać masie upadłości funkcjonowanie, które związane jest z obowiązkiem ponoszenia kosztów postępowania, podatków, opłat za media, czynszów, kosztów sądowych, wynagrodzenia pracowników, kosztów obsługi prawnej i księgowej etc. Sposób sformułowania zakwestionowanego przepisu jest w takim stopniu niejasny i nieprecyzyjny, iż w praktyce nie ma możliwości jednoznacznego ustalenia, czy środki o których mowa powyżej podlegają „natychmiastowemu wydaniu”, czy też nie. Gdyby przyjąć, iż wszystkie środki nie podlegają „natychmiastowemu wydaniu”, to syndyk w istocie nie mógłby realizować zadań, która nakłada na niego ustawa. W ocenie skarżącego rozstrzygnięcie tych kwestii w drodze wykładni nie jest możliwe, wymagałoby to bowiem wydania szeregu

precedensowych mających prawotwórczy charakter orzeczeń, które w istocie wkraczałyby w sferę stanowienia prawa, nie stanowiły zaś jego stosowania. Wyraźnie należy podkreślić, że już samo oczekiwanie na ewentualne wydanie tych judykatów utrudnia podmiotom znajdującym się w upadłości korzystanie z przysługujących im praw, wywołując niepewność w stosunkach prawnych do czasu ukształtowania się jednolitej linii orzeczniczej.

Należy przypomnieć, iż jak uprzednio wskazano, ustawodawca zmieniając art. 227 PUiN nadto całkowicie zignorował przepis art. 312 PUiN, na podstawie którego sędzia komisarz może zezwolić syndykowi na dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa upadłego. Obecne brzmienie art.227 PUiN w istocie unicestwia normę wynikającą z art. 312 PUiN, nie wiadomo bowiem, jak syndyk miałby prowadzić przedsiębiorstwo bez dostępu do jakichkolwiek płynnych środków. Trudno tak daleko idącą sprzeczność przepisów prawa, nie usuwalną na gruncie reguł interpretacyjnych, kolizyjnych oraz inferencyjnych, uznać za działanie racjonalne. Ustawodawca nie wziął również pod uwagę konieczności ponoszenia wydatków nieprzewidzianych, wywołanych czynnikami losowymi.

W ocenie Skarżącego w tej sytuacji nie ma potrzeby czekania na wykładnię sądową, która mogłaby rozstrzygnąć tak daleko idące wątpliwości co do stosowania kwestionowanego przepisu, wystarczy bowiem to, że wątpliwości interpretacyjne dotyczą kwestii istotnych i przekraczają pewien stopień niejasności.

Po drugie, ustawodawca wprowadzając w art. 227 PUiN obowiązek lokowania środków pieniężnych masy upadłości w depozycie sądowym, nie wprowadził w ogóle regulacji wskazującej na to, jak te środki mają być z powrotem do masy upadłości zwracane. Nie wiadomo, do jakiego podmiotu w tej sprawie Syndyk ma obowiązek się zwracać. Czy ma on obowiązek złożyć wniosek do sędziego komisarza, tak jak w przypadku depozytu uregulowanego w treści art. 226 PUiN. Jeżeli tak, to czy sędzia komisarz przed wydaniem postanowienia w tym zakresie ma obowiązek wysłuchać syndyka i osoby zainteresowane, według art. 226 PUiN. Czy należy mieć na uwadze, że nowo wprowadzony art. 83 a ustawy o finansach publicznych przewiduje, że to Minister Finansów zwraca sumę z depozytu wraz z odsetkami na każde żądanie. Czy jednak należy zastosować art. 693¹¹ k.p.c. zgodnie z którym, na żądanie dłużnika sąd zwróci mu depozyt, jeżeli wierzyciel nie zażądał wydania depozytu. Takich wątpliwości, mających zasadnicze znaczenie, w przypadku przepisu, który bardzo głęboko ingeruje w treść konstytucyjnie chronionych praw i wolności obywatelskich jest znacznie więcej.

W świetle przedstawionych racji, zdaniem Skarżącego, uzasadniony jest wniosek, iż art. 227 PUiN jest sformułowany w sposób, który nie pozwala na ustalenie, jakim ograniczeniom podlega podmiot znajdujący się w stanie upadłości. Podmiot ten, jako adresat normy prawnej musi wiedzieć, jakie zachowanie i z jakich przyczyn jest legalne, a jakie narusza obowiązujące przepisy. Art. 227 PUiN w obecnym stanie prawnym jest tak nieprecyzyjny i niejasny, iż w istocie stanowi „swoistą pułapkę” dla podmiotu znajdującego się w stanie upadłości, który od racjonalnego prawodawcy ma prawo oczekiwać stanowienia norm prawnych nie budzących wątpliwości co do treści nakładanych obowiązków i ich zakresu.

W tym stanie, w ocenie Skarżącego, zaskarżony przepis narusza także zasadę określoności przepisów stanowiącą element zasady poprawnej legislacji, a tym samym jest on sprzeczny z art.2 Konstytucji RP.

Konkludując, Wnioskodawca pragnie przytoczyć pogląd przedstawiony w uprzednio przytoczonym artykule Joanny Jastrzębskiej i Łukasza Mroza, którego autorzy *expressis verbis* stwierdzili, iż „obowiązujący zaledwie od 1 stycznia 2015 r. art. 227 p.u.n. wymaga pilnej ingerencji ustawodawcy, gdyż budzi kontrowersje zarówno, co do jego zgodności z Konstytucją RP, jak i z punktu widzenia praktyki postępowań upadłościowych. Rekomenduje się przywrócenie możliwości wyboru przez syndyka miejsca, w którym będzie lokował środki wchodzących w skład masy upadłości, stworzenie klarownej procedury wpłat i wypłat środków pieniężnych z rachunku depozytowego ministra finansów, a także uelastycznienie przesłanek wpłaty sum pieniężnych na rachunek depozytowy” (*Jastrzębska Joanna, Mróz Łukasz, Syndyk skazany..., op. cit.*).

Wnioskodawca w całości podziela przedstawione przez autorów artykułu stanowisko, uprzejmie prosząc Trybunał Konstytucyjny o zbadanie konstytucyjności art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) w zw. z art. 83 a ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) w świetle wskazanych w treści niniejszej skargi konstytucyjnej wzorców kontroli.

Reprezentacja spółki E S.A. w upadłości likwidacyjnej w
K przez Syndyka Masy Upadłości w niniejszym postępowaniu wynika z art. 160 PUiN zgodnie z którym, w sprawach dotyczących masy upadłości syndyk, zarządca oraz nadzorca sądowy dokonują czynności na rachunek upadłego, lecz w imieniu własnym. Ponadto zgodnie z

144 PUiN, jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu.

Załączniki:

- 1) dokument pełnomocnictwa,
- 2) potwierdzenie zapłaty opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa,
- 3) kopia postanowienia Sądu Rejonowego w K Wydział X
Gospodarczy o ogłoszeniu upadłości z dnia stycznia 2013r.,
- 4) kopia postanowienia Sądu Rejonowego w K Wydział X
Gospodarczy z dnia czerwca 2013,
- 5) odpis postanowienia Sadu Rejonowego w K Wydział X
Gospodarczy z dnia sierpnia 2013 r. (sygn. akt),
- 6) wydruk z KRS Skarżącego,
- 7) odpis postanowienia Sądu Rejonowego w K , Wydział X
Gospodarczy z dnia marca 2015 r. o sygn. akt:
- 8) odpis postanowienia Sądu Rejonowego w K z dnia kwietnia
2015 r. o odrzuceniu zażalenia,
- 9) kopia wniosku z dnia marca 2015 r. o zwrot kwoty wpłaconej do depozytu sądowego w dniu
lutego 2015 r.,
- 10) 4 odpisy skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.

RADCA PRAWNY

Katarzyna Kozanecka
Kt 3157